

**Витрати на правову
допомогу – справа не тільки
адвоката та клієнта: суд як
третій «не зайвий»**

Суддя Господарського суду міста Києва
Ганна БОНДАРЕНКО-ЛЕГКИХ

частина 2 статті 126 ГПК України

ВИТРАТИ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ АДВОКАТА

Для цілей розподілу судових витрат витратами на професійну правничу допомогу визнаються:

- гонорар адвоката за представництво в суді;
- гонорар за іншу професійну правничу допомогу, пов'язану зі справою (підготовка справи до розгляду, збір доказів тощо);
- вартість послуг помічника адвоката;

- розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації витрат адвоката, необхідних для надання правничої допомоги.

ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ВИТРАТ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ АДВОКАТА

Розмір витрат на професійну правничу допомогу (далі ППД) адвоката та компенсації витрат адвоката, необхідних для надання ППД, визначається (встановлюється) умовами договору між адвокатом та клієнтом.

Розмір витрат на ППД встановлюється **СУДОМ** на підставі поданих доказів щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості, **що сплачена або підлягає сплаті** відповідною стороною або третьою особою.

Вимоги до витрат на професійну правничу допомогу адвоката

частина 4 статті 126 ГПК

Розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірність із:

- Складністю справи та виконаних адвокатських робіт (наданих послуг);
- Часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (послуг);
- Ціною позову та (або) значенням справи для сторони, вплив на репутацію, публічним інтересом до справи

За клопотанням сторони суд може зменшити розмір витрат на професійну правничу допомогу адвоката

Сторона, яка заявила клопотання про зменшення розміру витрат, повинна донести неспівмірність витрат на допомогу адвоката

Так може суд чи ні, за власною ініціативою, без клопотання сторони, зменшити розмір витрат на професійну правничу допомогу адвоката ?

Частина 5 статті 129 ГПК України ЗОБОВ'ЯЗУЄ суд при розподілі судових витрат враховувати

- чи пов'язані ці витрати з розглядом справи;
- чи є розмір таких витрат обґрунтованим та пропорційним до предмета спору, з урахуванням ціни позову, значення справи для сторін, у тому числі чи міг результат її вирішення вплинути на репутацію сторони або чи викликала справа публічний інтерес;
- поведінку сторони під час розгляду справи, що призвела до затягування розгляду справи, зокрема, подання стороною явно необґрунтованих заяв і клопотань, безпідставне твердження або заперечення стороною певних обставин, які мають значення для справи, безпідставне завищення позивачем позовних вимог тощо;
- дії сторони щодо досудового вирішення спору та щодо врегулювання спору мирним шляхом під час розгляду справи, стадію розгляду справи, на якій такі дії вчинялись.

Приклад: постанова ВС від 06.10.2020 у справі №922/376/20

Правова позиція Верховного Суду, викладена у постанові від 11.02.2021 по справі N 920/39/20.

Під час вирішення питання про розподіл судових витрат господарський суд за наявності заперечення сторони проти розподілу витрат на адвоката або з власної ініціативи, керуючись критеріями, що визначені частинами п'ятою-сьомою, дев'ятою статті 129 ГПК України, може не присуджувати стороні, на користь якої ухвалено судове рішення, всі її витрати на професійну правову допомогу.

Правила подання доказів на підтвердження понесення витрат на професійну правничу допомогу адвоката

Своєчасність подання доказів

Докази подаються до закінчення судових дебатів у справі або протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду, за умови, що до закінчення судових дебатів у справі сторона зробила про це відповідну заяву.

Дотримання вимог надсилання доказів іншим учасникам справи

Попередній орієнтовний розмір витрат на допомогу адвоката разом з першою заявою по суті справи

Інші спірні питання щодо відшкодування витрат на професійну правничу допомогу адвоката

ПИТАННЯ 1:

Чи підлягають витрати на оплату професійної правничої допомоги адвоката в спрощеному позовному провадженні без виклику сторін в справах незначної складності та малозначних справах ?

ВІДПОВІДЬ: Так, підлягають, якщо вони не включають гонорар адвоката за представництво в суді в судових засіданнях, оскільки такі засідання не проводяться. Інші витрати на професійну правничу допомогу адвоката та компенсація витрат адвоката, підлягає відшкодуванню, за умови вчасного подання доказів понесення таких судових витрат та надсилання їх іншим учасникам судового процесу.

Інші спірні питання щодо відшкодування витрат на професійну правничу допомогу адвоката

ПИТАННЯ 2:

Чи підлягають відшкодуванню витрати на професійну правничу допомогу адвоката, які мають бути сплачені в майбутньому?

ВІДПОВІДЬ: підлягають, якщо такі витрати згідно з умовами договору про надання професійної правничої допомоги адвоката мають бути сплачені в майбутньому (їх строк оплати згідно з умовами договору не настав) на момент прийняття рішення (додаткового рішення) про стягнення судових витрат (в тому числі витрат на професійну правничу допомогу).

Інші спірні питання щодо відшкодування витрат на професійну правничу допомогу адвоката

Разом з тим є спірним питання, коли згідно умов договору строк оплати правничої допомоги адвоката настав на момент винесення рішення, проте клієнт в порушення умов договору не оплатив, надану йому допомогу. **Чи підлягають такі витрати на оплату ППД відшкодуванню?**

Спірна судова практика: постанова від 21.05.2021 у справі № 910/15703/20 Північного апеляційного господарського суду.

Інша практика: Постанова об'єднаної палати Верховного суду від 03.10.2019 у справі № 922/445/19 (проте в даній справі строк оплати згідно умов договору на момент прийняття рішення судом першої інстанції ще не настав) та постанова Верховного суду від 07.09.2020 у справі 910/4201/19.

**ЧАС ВІДЧУТИ СЕБЕ
СУДДЕЮ!**

ФАБУЛА СПРАВИ

Справа розглядається в спрощеному провадженні без виклику сторін

Заявлені позовні вимоги: **(1)** стягнути 254 000 гривень основного боргу за проведені монтажні роботи, **(2)** 4 580 гривень інфляційних витрат та 4600 гривень 3% річних на підставі ст. 625 ЦК України, за несвоечасність виконання грошових зобов'язань, **(3)** стягнути судові витрати: судовий збір та 13 500 гривень витрат на професійну правничу допомогу.

Рішенням суду провадження у справі, в частині стягнення основного боргу, закрито, у зв'язку зі сплатою боргу відповідачем під час розгляду справи.

Вимоги про стягнення інфляційних витрат та 3% річних задоволено частково, на суму 3 000 гривень та 4 000 гривень відповідно.

ПИТАННЯ ТА ВАРІАНТИ ВІДПОВІДЕЙ

ПИТАННЯ: Яким чином Вами буде розподілено судові витрати на професійну правничу допомогу?

1. Стягнути з відповідача 13 500 гривень (в повному обсязі);
2. Стягнути з відповідача пропорційно задоволених позовних вимог (10% від заявленої суми);
3. Відмовити в стягненні витрат на професійну правничу допомогу.

РІШЕННЯ СУДІВ ПЕРШОЇ ТА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Справа № 910/15618/20

Рішення суду першої інстанції: <https://reestr.court.gov.ua/Review/94963651>

Постанова суду апеляційної інстанції: <https://reestr.court.gov.ua/Review/98103110>

Основні помилки, що стають на заваді задоволенню вимог про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу адвоката

Не зазначення орієнтовної суми витрат на професійну правничу допомогу адвоката при поданні першої заяви по суті справи

Не подання ВСІХ доказів понесення витрат на професійну правничу допомогу адвоката: зокрема договір, додаткову году, перелік наданих послуг, акт прийняття клієнтом наданих послуг; оплати наданих послуг у відповідності до умов договору

Не своєчасне подання доказів понесення витрат на професійну правничу допомогу

Не надсилання доказів понесення фактичних витрат іншим учасникам судового процесу, що позбавляє суд можливості прийняти подані докази до уваги

Дякую за увагу !